

Türkmenistanyň Prezidenti Gurbanguly BERDIMUHAMEDOW:

— MENIŇ MAKSADYM TÜRKMEN DIPLOMATIÝASYNYŇ MILLI MEKDEBINI HEMMETARAPLAÝYN GOLDAMAKDAN WE DÜNYÄNIŇ IŇ ÖSEN TALAPLARYNA LAÝYK GELÝÄN BILIM ULGAMYNY SIZE ELÝETERLI ETMEKDEN YBARATDYR.

ÝAŞ DIPLOMATYŇ SESI

Biziň baş maksadymyz Watana gulluk etmektir! **METBUGAT — INTERNET GAZETI**

THE VOICE OF YOUNG DIPLOMAT

INTERNET NEWSPAPER

№ 18 2021-nji ýylyň 30-njy oktyabry

Our main goal is to serve the Motherland!

Esaslandyryjysy — Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary instituty

Internet gazetini 2020-nji ýylyň 1-nji oktyabryndan bäri çykýar

BIR-BIREGE GOL UZADÝAN HAK DOSTLAR

Häzirki zaman dünýä jemgyýetçiliginde Türkmenistan we Gazagystan Respublikasy Hazar ýaly ummasyz uly deňze çykalgasy bolan, bu deňiz arkaly serhetleri birigýän rowaçly döwletleriň hatarynda tanalýar. Iki halkyň ösen hoşniýetli goňnuçylyk gatnaşyklary bolsa olary diňe bir Hazar deňziniň däl, eýsem Hazardanam uly dostluk-doganlyk ýüreginiň birleşdirýändigine şaýatlyk edýär. Munuň şeýledigini şu ýylyň 24 — 25-nji oktyabrynda üstünlikli we şowly geçen, has takygy, Gazagystanyň Prezidentiniň türkmen-gazak gatnaşyklarynyň taryhyna täze bir sahypa, täze bir tapgyr bolup giren döwlet sapary bütin aýdyňlygy bilen görkezdi.

Aşgabat duşuşygynyň şeýle üstünlikli geçmeginiň sebäplerini türkmen-gazak gatnaşyklarynyň öz gözbaşyny taryhy döwürlerden alyp gaýdyndygy bilen düşündirmek bolar. Mälim bolşy ýaly, Türkmenistan bilen 1992-nji ýylyň 5-nji oktyabrynda diplomatik gatnaşyklary

ýola goýan Gazagystan Respublikasy ýurdumyz tarapyndan BMG-niň Baş Assambleýasynda öňe sürülýän teklipleri yzygiderli goldap gelyändigine bilen tanalýar. Dostlukly döwletiň Türkmenistanyň hemişelik Bitaraplyk hukuk derejesini ilkinjileriň hatarynda goldap, degişli Kararnamalaryň awtorlaşy bolup çykyş etmegi hem bu gatnaşyklaryň barha rowaçlanýandygyny görkezýär. Mundan başga-da, türkmen statistikasynyň maglumatlaryna görä, özara haryt dolanyşygynyň möçberiniň 2021-nji ýylyň sekiz aýynda, geçen ýylyň degişli döwri bilen deňeşdireniňde, 16,6 göterim artandygy Gazagystanyň Türkmenistanyň daşary söwda hyzmatdaşlarynyň ilkinji onlugyna girýändigini, bu gatnaşyklaryň ýylsalyň barha ösýändigini görkezýär.

Döwlet saparynyň dowamynda gol çekilen resminamalaryň 20-si ikitaraplaýyn hyzmatdaşlykda ozal bar bolan 120 ylaşygyň üstüni ýetirdi. Geçirilen gepleşikleriň netijesinde döwlet serhediniň

Syýasy teswir

delimitasiýasy we balykçylyk zolaklarynyň ýanaşyk böleklerini araçäklendirmek, Garabogaz aýlagynyň üstünden köpri gurmak, türkmen gazyny ibermegiň mümkinçiliklerini öwrenmek, geljek ýylda özara Medeniýet günlerini geçirmek ýaly başga-da ähmiýetli resminamalara gol çekilmegi bu saparyň esasy üstünligi hasaplamak bolar. Şeýle-de, haryt ugurlarynyň 60-sy boýunça umumy bahasy 130 million amerikan dollaryna deň bolan sanawyň kesgitlemendigi bellärligidir. Mundan başga-da, saparyň çäklerinde Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary instituty bilen «Al-Farabi adyndaky gazak milli uniwersiteti» täjirçilik maksatly bolmadyk paydarlar jemgyýetiniň arasynda özara düşünişmek hakynda Ähtnama sanly ulgam arkaly gol çekilmegi türkmen-gazak gatnaşyklarynyň okgunly ösýändiginiň subutnamasy boldy.

2017-nji ýylyň 18 — 19-njy aprelinde Gazagystana amala aşyran döwlet saparynyň çäklerinde hormatly Prezidentimiz Gurbanguly Berdimuhamedow bu ýurduň ýokary döwlet sylagy — I derejeli «Dostluk» ordeni bilen sylaglanypdy. Öz gezeginde Gazagystan Respublikasynyň Prezidenti Kasym-Žomart Tokaýewiň ýakynynda Türkmenistanyň «Bitaraplyk» ordeni bilen sylaglanmagy türkmen-gazak gatnaşyklarynyň mizemez dostlugynyň hil taýdan täze derejelere çykandygyny görkezýär.

Gazak Lideriniň Türkmenistanyň Prezidentini özi üçin amatly wagtda Gazagystan Respublikasyna döwlet sapary bilen barmaga çagyrmagy, hormatly Prezidentimiz çakylygy kabul etmegi hem ikitaraplaýyn gatnaşyklaryň mundan beýläk-de rowaçly ösýändiginiň subutnamasy boldy.

Aşgabat duşuşygynyň barşynda döwlet Baştutanlarynyň bilelikde Türkmenistanyň Prezidentiniň Ahalteke atçylyk toplumyna barmagy, hormatly Prezidentimiziň Ganatly atly türkmen bedewini, Halkara ahalteke atçylyk assosiasiasynyň we Halkara «Türkmen alabaý itleri» assosiasiasynyň ýolbaşçysy Serdar Berdimuhamedowyň Böwser atly aw tazysynyň gazak Liderine sowgat berilmegi, öz gezeginde Gazagystan Respublikasynyň Prezidentiniň awtobus ulagyny sowgat etmegi, Garaşsyzlyk binasynyň Hormatly myhmanlar seýilbagynda aça nahalyny oturtmagy döwletleriň birek-birek bilen ysnyşykly, dost-doganlyk gatnaşykly ýörelgelere berk eýerýändigine şaýatlyk etdi.

Arslan SYÝAHATOW,
Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutunyň Halkara gatnaşyklary fakultetiniň I ýyl talyby.

Hormatly Prezidentimiziň Garaşsyzlyk pentleri

Şu gün biz Garaşsyzlygymyzy gazanmakda we berkitmekde geçen ýolumyza nazar aýlap, gazanylan her bir üstünligiň aňyrsynda ile-ýurda söýginiň, wepadarlygynyň, tükeniksiz zähmetiň, yhlasyň ýatandygyny asla unutmaly däldiris.

***

Häzirki taryhy pursatlarda Garaşsyzlygymyz, onuň gözbaşlary hem esaslary barada ýatlamak ýakymly. Dogrusy, bu mukaddeslik barada hemişe pikir etmeli, oňa hemişe gumanmaly we ol hakyndaky päkize duýgy-düşünjeleri hemişe aňynda hem ýüregiňde göterip gezmeli.

INSTITUTYMYZYŇ TÄZE HYZMATDAŞY

Institutymyzda neşir edilyän «Ýaş diplomatyň sesi» atly gazetiniň redaksiýasyna gelenimde men bu ýerde asylygy bir resminamany görüp begenipdim. Onda ýokary okuw okuw mekdebimiziň dünýäniň 26 ýurdunyň ýokary mekdepleri bilen hyzmatdaşlyk edýändigini barada aýdylýardy. Ýöne men şol wagtlarda, şu ýylyň 24 — 25-nji oktyabrynda Gazagystan Respublikasynyň Prezidenti Kasym-Žomart Tokaýewiň Türkmenistana döwlet saparyna gelmegi bilen baglanyşykly gol çekilen resminamalarynyň biriniň biziň institutumyz bilen Gazagystan Respublikasynyň abraýly ýokary okuw mekdebiniň arasyndaky hyzmatdaşlyk barada boljakdygyny hem-de bu barada makala ýazmagyň öz paýynda düşjekdigini pikir etmeýärdim. Ine, bu gün bolsa men gazetde sanly ulgam arkaly institutumyzyň rektory bilen «Al-Farabi adyndaky gazak milli uniwersiteti» täjirçilik maksatly bolmadyk paydarlar jemgyýetiniň rektorynyň arasynda özara düşünişmek hakynda Ähtnama gol çekilip duran pursadyny görüp, ýene begenýärim. Diýmek, biziň hyzmatdaşlyk edýän ýokary okuw mekdeplerimiz ozal 26 bolan bolsa, indi onuň sany 27-ä ýetdi.

Gol çekilen Ähtnama seredeniňde, «Al-Farabi adyndaky gazak milli uniwersiteti» täjirçilik maksatly bolmadyk paydarlar jemgyýeti, onuň taryhy barada bilmek islegi hem döreýär.

(Dowamy 3-nji sahypada).

(Başlangyjy gazetiniň 17-nji sanynda).

Kitaplaryň ikinji okalyş haly

— Şonda siz «Garaşsyzlyk — bagtymyz» kitabyňyň diňe bir 30 ýylda gazanylanlary jemleýän we baha berýän syýasy, ykdysady, medeni häsiýetli kitap däl-de, eýsem, birinjiden, Garaşsyzlygyň köp hakykatlaryna göz ýetirmekde, olary duýmakda ruhy ýol görkeziji şamçyrak kitapdygyna düşünersiňiz. Bu okalyş halyna düşülende hormatly Prezidentimiziň «Häzirki taryhy pursatlarda Garaşsyzlygymyz, onuň gözbaşlary hem esaslary barada ýatlamak ýakymly» diýip, duýgy ýoluny görkeziji ýaly, Garaşsyzlyk aýsberginiň suwdan aşakdaky esaslaryna we gözbaşlaryna göz ýetirmek ýakymly bolýandyr. Şeýle hem bu ýakymlylykdan gözbaşlara göz ýetirmäge güýçli islegler döreýändir. Ikinji okalyşly hala geçip bilseňiz, kitaplar diňe bir goý baha almak ölçegi bilen okalmaz, eýsem, ol halda Garaşsyzlyk bilen bagly taryhy we şu günki wakalary, göreşleri bilmek, birinjiden, **yşklaýyn** lezzetli, ikinjiden, **sungatlaýyn**, gözəl, gyzykly bolup görner.

— **Ýoldaş mugallym, siz meselä ýürek, kalp bilen çemeleşmegiň gözelligi, eşretliligi barada aýdýarsyňyz welin, bizde hormatly Prezidentimiziň kitabyňy ýene gaýta-gaýta okamak, şeýle hem Garaşsyzlygyň ilkinji tagallalaryndan bolan «Soýuz hem Garaşsyzlyk» kitabyňy haçan ýazanyňyz, nädip ýazanyňyz hakda bilmegiň ýakymly islegi döreyär. Milli Liderimiziň Garaşsyzlyk eserinde bolsa: «Döwlet Garaşsyzlygymyz bilen baglanyşykly ilkinji tagallalara ser salalyň. Olar şondan soňky ähli ösüşlerimize gözbaş, esas bolan pursatlardyr» diýlip, ol taryhy pursatlary bilmek, öwrenmek wezipe hökmünde hem goýulýar. Şoňa görä-de, ynha şu söhbetdeşlik üçin önümden ýörite okap çykan eserimiz bolan şu kitaby ýazmak üçin siz ýörite işden hem çykyşyňyz, ony 14 günde ýazyp çykyşyňyz, ony 14 günde çykman hem ýazyp bolmazmydy? Onsoň hem ony Soýuzyň demi entegem ýer ýarýan döwründe il-halky Garaşsyzlyga, Soýuzdan çykmaga çagyryp ýazmaga çekinmediňizmi, sizde gorky duýgusy döremedimi?! Gazetde çap edilmez diýip howatylanmadyňyzmy?**

— Talyplar, ine, duýýarmysyňyz, sizde Garaşsyzlyk kitaplarynyň ikinji okalyş haly dörap ugrady! Häzirki zaman ylmy dilinde muňa kreatiw hala düşmek hem diýilýär. Dogry, men arza ýazyp, işden ýörite çykyp, ol eseri ýazdym. Çap edilince bökdençlikler boldy. Emma bu taryhy uzagrak gürrüňe ýene bir ýeri gelende dolanaýalyň. Häzir bolsa öňki söhbetimizi dowam etdiräýeliň?

— **Bolýar, ýoldaş mugallym, onda Garaşsyzlyga düşünmegiň yşklaýyn gymmatlygy diýlen düşüňjiniň üstünde durup geçäýseňiz. Eýsem, yşk diýlen zat Garaşsyzlyga däl-de, aşyk-magşuklyga mahsus gymmatlyk dälmidir?!**

— Bu sowalyň jogaby öz gözbaşyňy hormatly Prezidentimiziň bu nurana kitabyndaky ýaňy hem aýdylyp geçilen: «On iki süňňüň bilen duýmak, adatdan daşary söýgi bilen berilmek...» ýaly sözlerinden alyp gaýdýar. Bu ugurda Mäne babanyň hem: «Eden işiňi, birinjiden, arassa et, ikinjiden ýürek bilen et» diýen sözlerem bar. Magtymgulyňyň: «Keşt eýle-

ýip gezdim yşkyň dagynda» diýmek bilen başlanýan «Bu derdi» goşgusy, ozaly bilen, Alla, Hudaýa bolan yşk bilen baglydyr, ýöne Allanyň nurunyň dünýäniň her bir ýüze çykmasynda bar bolsy ýaly, ol nur Garaşsyzlykda hem bardyr. Şeýlelikde, kalp-ýürek okalyş haly hakda aýdanynda Pyragy: «Yşk heser etmese, ýanmaz çyraglar» diýen kesgitleme çykarýandyr. Magtymguly hut şu hala düşüp ýazýany üçin beýik şahsyýet

GARAŞSYZLYGYŇ GOŞA KITAPLY GOŞA GANATY

bolandyr we halkyň aňny hem-de kalbyny ýöne çyraglar däl, eýsem şamçyraklar bolup ýagtyldan, ýol görkezzen beýik sygyrlaryny, şol hatarda Garaşsyz, erkin döwlet gurmagyň yşkyňa düşüp, «Turgul diydiler», «Oýan», «Budur türkmen binasy», «Başimiz», «At islärim...» ýaly çyragly goşgularyny ýazandyr. Şu hala düşmän Garaşsyzlyk hakda gürlmek, onuň özenine düşüňmän boş gürlmekdir. Hut şu Garaşsyzlygyň yşk-heser halyna düşüp bilendikleri üçin, meselem, taryhda Tumar şa ýow bolup gelen

Kiri ýeňendir. Görogly kyrk müňler bilen gelen Hüňkar şanyň, Jeleleddin Çingiz hanyň, Aba Serdar, Gökdepe gahrymanlary, Seydi şahyr... daşky garşydaşlarynyň garşysyna göreşendiler. Hut şu Garaşsyzlyk yşky esasynda Mahatma Gandi Hindistanyň, Garibaldi Italiýanyň, Žanna d'Ark Fransiýanyň, Benžamin Franklin, Waşington dagy ABŞ-nyň, Minin we Požarskiý Russiýanyň ...

Mukaddes Garaşsyzlygymyzyň şanly 30 ýyllygyna: syýasy söhbetdeşlik

Garaşsyzlygy ugrunda kellelerini eteklerine salyp göreşendiler. Geçen asyryň ýigirminjisegiseninji ýyllarynda Garaşsyzlyk göreşiniň halka aň-bilim bermek tapgyry dowam edende Berdimuhamet aga, Mälik-

guly aga ýaly aň-bilim liderleri, müňlerçe mugallymlar hut şu garaşsyzlygyň aň-bilim berme yşkyňa düşüp, bu göreşniň barşynda gahrymançylykly işleri bitirendiler. Siz ýaňy «Soýuz hem Garaşsyzlyk» baryp Soýuz döwründe ýazanyňyzda «Gorkmadyňyzmy?, Çekinmediňizmi?» diýýärsiňiz?! Elbetde, ätiýaçlyk, hüşgärlik gerek zat. Emma şol döwürlerde türk şahyry Eziz Nesiniň yörgünli bolan: «Men ýanmasam, sen ýanmasaň, ol ýanmasa, kim bu garaňky dünýäni yşyklandyryp, ýagtyldyp biler?!» diýen sözlerine eýerip aýtsak, ili 7 asyryň döwletsizlik, 110 ýylyň baknalyk garaňkysyndan çykarmak üçin men, sen, ol..., tapawudy ýok, ýanmak gerekdi, garaňky ýurdy ot yşgy bilen ýagtyltmak gerekdi. Gökdepe söweşinde biziň iň ýakyn neberämizden 8 adam baş goýupdyr.

Şol Watanylyk urşunyň dowamy bolan 90-njy ýyllaryň başyndaky Garaşsyzlyk göreşine menem neberämizden 9-njy bolup, baş goýup girişdim. Taryhy gorky däl, töwekgelçilik, Garaşsyzlyk yşky döredýär. Ine, şu Garaşsyzlyk göreşiniň yşk-emri bilen hem Nejmeddin Kubra ýaly beýik pirler hem pirligine garamazdan, elindäki kitaplaryny ok-yaýa, gylja çalşyp, öz 360 sopusy bilen Çingiz hanyň goşunlaryna garşy söweşip, baş goýýandyrlar. Häzirki 360 pir öwliýäsi-ne Garaşsyzlyk göreşiniň öwliýäsi hökmünde hem düşüňmek bolar. Şol öwliýä her bir zyýarat etmegi Garaşsyzlyga zyýarat eden ýaly sogap iş hasaplamak bolar. Nejmeddin Kubra goja taryhdan bize garap duran Garaşsyzlygyň ruhy piridir, Pir hezretleriniň ýatan ýeri ýagty bolsun! Goşa ganatly kitaplarda «Garaşsyzlyk — mukaddesdir» diýilýän hikmetleriniň biri hem şu 360 öwliýädäki Garaşsyzlyk ugruna baş goýan şe-hitler bilen baglanyşyklydyr. Garaşsyzlyk ugrundaky göreşenleri, Garaşsyzlyk kitaplaryny, şeýle hem Garaşsyzlygy şol öwliýäleriň ruhy goldap durandyr.

«Köksüz daragt bolmaýar» — Indi bu nurana kitapda nygtalýan Garaşsyzlyga düşünmegiň sungatlaýyn gymmatlygy barada aýdyp beräýseňiz? — Kitabyň ähmiýeti Garaşsyzlyga diňe bir dereje hökmünde hem däl, oňa sungat hökmünde garamaga ýol açyanlygydyr. Çünki kalp bar ýerinde, sungat hem bardyr. Nemes filosofy Kantýň bu ugurdaky aýtgylaryna salgylansak, sungatlaýyn okalyşyň bar ýerinde «Näme boldy?», «Haçan bol-

dy?», «Nähili ýagdaýda ýa-da nähili halda boldy?» diýen ýaly gzykylanma sowallary ör boýuna galýandyr. Şonda Garaşsyzlygyň diňe tarp ýerden gazanylmandygyna, eýsem, onuň gazanylmagy üçin göreşniň hem bolanyna göz ýetirilip başlanar. Garaşsyzlyk bagy miwe getirýän bolsa, şol bagyň ozal nahalynyň, kökünüň, tohumynyň bolanyna düşüňiler. Bu ugurda hormatly Prezidentimiziň «Arşyň nepisligi» kitabyndaky «Kök bolmasa daragt bolmaýar» diýen sözleri ýol görkeziji aýtgdyr.

Hawa, Garaşsyzlyk behişdi halymyz ýaly bir ajap kökli sungatdyr. Bu ugurda 1990-njy ýylyň 22-nji awgustynda kabul edilen «Döwlet özygtyýarlygy» hakyndaky Jarnama şondan öňki wagt-larda ýurdumyzda ýaýbaňlanan, esasan, ykdysady göreşniň ahyrky miwesidi. Ykdysady göreşniň barşynda 1990-njy ýylyň iýunynda çap edilen «Hasaply dost uzaga gider» atly publisitik makala we beýleki işlerde ummasyz nebit-gaz baýlygymyzyň bardygyna göz ýetirilip, mundan beýläk «Zita we Gita» hindi kinosyndaky Zita ýaly özüniň hak öý eyesidigini bilmän ýaşalmaly daldigini, öz baýlyklarymyza eýe çykylmagyny ündeýän beýleki çykyşlar, oba-oba gurşalan halk seslenmeleri... şol göreşniň anyk ýüze çykmalarydyr.

Yslamyň parzlarynyň biri haja gitmek bolsa, Kábä haja gidip gelen adam onuň gurлуşynyň, Zemzem çeşmesiniň çöl ýerden tapylýşynyň, Ybraýym pygamber, Sara, Hajar... bilen bagly taryhyny bilip geler ahyryn! Ol bu taryhy bilmeýse, onda hakyky hajy bolup gelendigi şübhelidir. Onuň Kábä Al-lanyň haky üçin däl-de, haýsydyr bir şahsy bähbit üçin giden bolmagy ahmaldyr. Hajy adam üçin Kábä, onuň döreyiş taryhy, geçmişi nähili mukaddes bolsa, Garaşsyzlygy çyn ýürekden söýýänler üçin hem Garaşsyzlyk, onuň bilen baglanyşykly taryhy gymmatlyklar hem mukaddeslik bolup görüňýändir. Hormatly Prezidentimiz bu ugurda «Arşyň nepisligi» kitabynda: «Hiç bir zat hem tarpdan döremeyär, asly bolmasa, akaba nirenden bolsun?!» diýýär hem-de bu sözlere jogap hökmünde şeýle diýýär: «Onda ilkinji nobatda aslyňa ýetmeli, öz kökleriňe, atababalaryň kämilleşip basgançaklaryna üns bermeli. Nähili?!». Halynyň gelip çykyşyna degişli bu sungatlaýyn sözler we sowallar Garaşsyzlygymyzyň hem gelip çykyşyna, geljegine hem degişlidir diýmek bolar. Ynha, bularyň hemmesi Garaşsyzlyk aýsberginiň görülmegi zerur bolan aşaky gatlagyna sungatlaýyn düşüňilmeli gymmatlyklardyr.

(Dowamy bar).

Söhbetdeş bolanlar:
Tawus AKJAYEWA,
Dünýägözel ÇARYÝEWA,
Gurbanjemał EGIRJAYEWA,
Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynyň Halkara žurnalistikasy fakultetiniň III ýyl talyplary.

YNANYŞMAGYŇ WATANY

INSTITUTYMYZYŇ TÄZE HYZMATDAŞY

(Başlangyjy gazetiniň 1-nji sahypasynda).

Internet maglumatlaryna görä, bu uniwersitet 1934-nji ýylda açylypdyr. 1991-nji ýylda bolsa taryhda filosof, matematik hökmünde belli bolan Al-Farabiniň adyny alýar. Uniwersitetiň düzümünde bolsa 16 sany fakultet bolup, olaryň dördüsi hukuk, diplomatiýa, žurnalistika we ykdysadyýet bilen baglanyşyklydyr. Bu ýokary okuw mekdebinde 20000-den gowrak talyplara ýokary bilim berilýär. Uniwersitet dünýä sanawynda 165-nji orunda durýar.

Institutymyzyň halkara gatnaşyklary fakultetiniň mugallymy Akmuhammet Jumagulyýew bilen güründeş bolanynda ozal 26 döwletiň hyzmatdaş ýokary okuw mekdepleriniň ençemesiniň mugallymlarynyň bäräk gelendigi, biziň mugallymlarymyzyň bolsa ol döwletlere gidendikleri, ol ýokary okuw mekdebiniň talyplary bilen biziň ýokary okuw mekdebimiziň talyplarynyň arasynda güründeşlikleriň geçendigi barada aýdyp beripdi. Eýsem, munuň özi nämäni görkezýär?! Munuň özi ozaldan hyzmatdaşlyk edip gelýän ýokary okuw mekdeplerimiziň 26-syna mahsus bolan

gatnaşyklaryň täze hyzmatdaşymyz bolan Al-Farabi uniwersitetine mahsus boljakdygyny görkezýär. Nesip bolsa, olar bize gelip, hormatly Prezidentimiziň Permany bilen 2008-nji ýylda döredilmegine gol çekilen, 2011-nji ýylyň 1-nji sentýabrynda açylyp, ulanmaga berlen institutymyza bar bolan 4 fakulteti (halkara gatnaşyklary, halkara hukugy, halkara ykdysady gatnaşyklary, halkara žurnalistikasy), kafedralaryň 6-syny, kitaphanalaryň ikisini, tegelek stolumyzy, sanly ulgamyň gurnalysyny, 6 sany ylmy gurnaklary, okuw studiýasyny, «Yaş diplomatyň sesi» atly gazetimizi, «Žurnalistiň sesi» atly radiogepleşigi ýaly ýokary okuw mekdebimiziň gymmatlyklaryny, ajaýyplyklaryny gelip görerler.

Aýjahan GULHANOWA,
Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynyň Halkara ykdysady gatnaşyklary fakultetiniň I ýyl talyby.

Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynyň Halkara žurnalistikasy fakultetiniň talyby bolanyndan soňra şu ýylyň fewral aýynda ilkinji tanşan kitaplarynyň biri görnükli žurnalist Olžas Süleýmenowyň «Az u Я» kitaby bolupdy.

Ony bize «Žurnalistikanyň nazaryýetiniň esaslary» dersinden okadýan mugallymymyz, halypa žurnalistimiz: «Hakyky žurnalist bolmak üçin, şu kitaby hem hökman okamak gerekdir» diýip, daşy mele reňkli, galyň kitaby birki hepdeläp okamaga beripdi. Bu eser ozaly bilen adynyň okalyşynyň üýtgeşikligi bilen ünsüni özüne çekýärdi, ilki seredeniňde ol «Azия» diýlip okalýardy. Emma siňe seredeniňde onuň «Az u Я» görnüşde ýazylandygyny görmek bolýardy hem-de bu syrly ýazgynyň aňyrsynda «A» harpyndan «Я» harpyna çenli hakykat, ýagny Aziýa babatda hakykanyň barlygyny aňladýan syrly hikmetiň ýatandygyny duýup, görnükli žurnalistiň ussatlygyna turuwbaşdan haýran galyp başlaýardyň. Soňra kitabyň içki mazmuny bilen tanşyp barşyňa

Aziýa we Ýewropa yklymlarynyň çeper obrazlar arkaly suratlandyrylyşyny görmek bolýardy. Aziýa atly bir gartaşan aýalyň ýaş Ýewropa zenanyndan öz döwründe has owadan, has näzik, has bezemen, has geýnülüli hem abraýly bolandygynyň çeper keşpli sözlerde ussatlarça beýan edilişine has-da haýran galýardyň. Ine, şeýdip, biz ön ezber žurnalist bolmagyň ýolunda nusga hökmünde hormatly Prezidentimiziň kitaplaryny, «Soýuz hem Garaşsyzlygy» okap ýören bolsak, indi ýene bir nusga kitap bilen tanyşypdyk.

Eýsem, men nämä üçin bu «Az u Я» kitaby bilen bagly ýatlamamy girişnama hökmünde ulandym?! Sebäbi häzirki zaman gazak žurnalistikasyny Olžas Süleýmenowsyz göz önüne getirmek mümkin däl. Onuň publisistik işlerine şol mele kitaba mahsus bolan täzeçillik, oýanyşa çagyryjylyk, batyrgaýlyk, seljerijilik häzirki zaman gazak žurnalistikasynyň möhüm hem aýrylmaz böleginiň biri bolup durýar.

Hawa, seljerijilik, täzeçillik gazak žurnalistikasynyň öz gözbaşyny 1870-nji ýyldan alyp gaýdýan gazak metbugatyna-da, 1930-njy ýyldan ýaýlyma goýberilip başlanan radio gepleşiklerine-de, 1958-nji ýylda tomaşa edilip ugralan teleýaýlymlara hem degişlidir. Häzirki wagtda Gazagystanda çap edilýän «Егемен Казакстан», «Арка ажары», «Жутысу» gazetlerini okanynda, «Хабар», «Баларан», «Astana TV» teleýaýlymlary bilen tanyş bolanynda, olara milliligiň, ynsanperwerligiň, dost-doganlyk gatnaşyklarynyň ýörgünlidigini görmek bolýar.

Biziň ýurdumyzda hormatly Prezidentimiziň alyp barýan parasatly içeri we daşary syýasa-

GAZAK ŽURNALISTIKASYNYŇ AÝRATYNLYGY

tny wagyz etmegiň we dünýä ýaýmagyň türkmen žurnalistikasynyň esasy aýratynlyklarynyň biri bolşy ýaly, Gazagystanyň Prezidentiniň alyp barýan syýasatyny, şol sanda Türkmenistana döwlet saparyny hem giňden beýan etmek gazak žurnalistikasynyň esasy aýratynlyklarynyň biridir diýip, doly esassa aýtmak bolar.

Gazak žurnalistikasynyň esasy aýratynlyklarynyň biri hem Gazagystanyň sebit ýurtlary bilen gatnaşyklaryny, esasan hem goňşy ýurtlaryň gazanýan üstünlüklerini gazak jemgyýetine öz wagtynda giňden şöhlelendirip ýetirmek bolup durýar. Munuň şeýledigini Gazagystan Respublikasynyň «khabar.kz.ru» saýtynda ýurdumyz bilen bagly gyzykly maglumatlaryň berilmegi bütün aýdýnlygy bilen tassyklaýar.

Hawa, biziň türkmen žurnalistikamyzyň öz keşbiniň bolşy ýaly, gazak žurnalistikasynyň hem öz aýratynlygy, öwüşginlikleri bar. Şu biri-birinden tapawutly hünär güllerinden bolsa gazak we türkmen žurnalistikasynyň bitewi çemeni emele gelýär.

Meňli HOJAMUHAMEDOWA,
Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynyň Halkara žurnalistikasy fakultetiniň II ýyl talyby.

POEZIÝANYŇ DIPLOMATIÝA GOŞANDY

Olžas Süleýmenow diýlende edebiyat muşdaklarynyň aňynda ussat şahyr, syýasat we diplomatiýa bilen gyzyklanýanlaryň hakydasynda tanyml diplomat, taryhy söýýänleriň göz önünde bolsa türk halklaryň geçmişini öwrenmekde düýpli işler alyp baran şahsyýet janlanýar... Onuň «Argamaklar», «Az i Я», «Güneşli gijeler», «Togalak ýyldyz» ýaly onlarça kitaplarynyň hiç birisi-de türkmen okyjysy üçin nätanyş bolmasa gerek. Şonuň üçin biz bu günki söhbedimizde Olžas Süleýmenowyň döredijiligi barada däl-de, onuň diplomat hökmündäki bitiren işleri ýa-da başgaça aýdanymyzda, poeziýanyň diplomatiýa goşan goşandy barada durup geçmegi müwessa bildik.

Olžas Süleýmenowyň syýasy-diplomatik meýdançadaky ilkinji uly hyzmatlarynyň biri 1989-njy ýylda Gazagystan Respublikasynyň yadro ýaraglarynyň synaglary geçirilýän Semipalatinsk poligonynyň ýapylmagydyr.

Bu başlangyç Olžas Süleýmenow tarapyndan öňe sürülüp, Gazagystanyň Prezidenti Nursultan Nazarbaýewiň berk goldawyny gazandy. Netijede 1989-njy ýylda Semipalatinsk poligony hemişelik ýapylýdy.

1995-nji ýylda Olžas Süleýmenow Gazagystan Respublikasynyň Italiýadaky Adatdan daşary we Doly ygtyýarly ilçisi wezipesine belenilýär. Ol şol bir wagtyň özünde Gazagystanyň Gresiýadaky we Maltadaky Adatdan daşary we Doly ygtyýarly ilçisiniň wezipelerini hem ýerine ýetirýär. Olžas Süleýmenowyň Italiýada ilçilik eden döwri özüniň netijeliligi bilen tapawutlanýar. Sözüimiz gury bolmaz ýaly bir mysala ýüzleneliň, 1997-nji ýylda Italiýanyň Prezidentiniň Gazagystana ilkinji resmi sapary guralýar we onda iki döwletiň arasynda hyzmatdaşlyk we dostluk hakynda Ylalaşyga gol çekilýär.

Italiýada üstünlikli geçen diplomatik missiýasyndan soňra Olžas Süleýmenow Gazagystan Respublikasynyň BMG-niň bilim, ylym we medeniýet meseleleri boýunça guramasy ÝUNESKO-nyň Pariždäki hemişelik wekili wezipesine girişýär. Onuň bu wezipäni ýerine ýetiren ýyllarynda Hoja Ahmet Ýasawynyň mawzoleýiniň, Tamgaly arheologik landsaftyndaky petroglyfleriň, Demirgazyk Gazagystandaky baýyrlaryň we kölleriň ÝUNESKO-nyň Bütindünýä mirasyna, şeýle-de dombra çalmak we ony ýasamak senetiniň Adamzadyň maddy däl medeni mirasynyň sanawyna girizilmegini görkem bolar.

Olžas Süleýmenowyň adamzadyň medeniýetini we taryhyny öwrenmekdäki ýene bir möhüm başlangaçlarynyň biri-de «Halklaryň birinji Beýik göçüşi» temasynda halkara konferensiyalary dowamly geçirmek baradaky teklibidir. Bu başlangyç ÝUNESKO tarapyndan gyzgyn goldanylýp, ol halklaryň häzirki zaman ýerleşişiniň taryhy sebäplerini öwrenmeklikde uly ähmiýete eýe boldy.

Ýokarda agzalanlar Olžas Süleýmenowyň diplomatiýa älemindeki üstünlükleriniň diňe käbirleriniň gysgaça beýany. Türkmen halkynyň arasynda hem onuň döredijilikli diplomatiýasynyň sarpasy-da döredijiligine goýulýan hormatdan asla kemter däl.

Mätgurban MÄTGURBANOW.
«Yaş diplomatyň sesi».

Olžas Süleýmenowdan terjimeler

**Bardy egni egnime deň zenanlar,
Bardy alkymly deň meň düşüme.
Ýöne,
Ýüregime deň biri bardy.
Hakyt ogşayardy göwündeşime.
Oňa ähli närese ýaraşyp durdy,
Gözündäki gussa,
Şamar saçlary,
Şeker lebleriniň eýjek haly,
Dişleriniň ýalkymy-da buz ýaly.
Hatda,
Barmagynyň näzikligi-de,
Kamaty-da çenden uzyn bolmadyk,
Hatda oňa ýaraşyp dur Eý, aman,
Otuz dört ýaşy-da.
Neneň naşyja,
Gör,
Oňa ähli zat ýaraşyklyja!**

***

**Gijä galyp gelýär otlular,
Yaşyl
Reňki semaforýň howpludyr örän.
Süýnär al-asmanyň ak ýyldyzlary,
Uçarlar gelmeýär wagtyna görä.
Gör,
Hanha,
Özüniň çal gaşyn çytyp
Ajayyp bir ýüzýllygyň danasy —
Bary-ýogy ýeke gamçy aralyk
Gijä galýar seň paýhasyň dänesi.
Geljegiň kölgesi surata düşüp,
Gülüm,
Gör, näçe ýyl giç gelýär mähriň!
Ýogsa-da,
Ýigitler eposdan çykyp,
Haýdap gelýär otuz ýyldyr gijigip...**

Государства центральноазиатского региона

Внешиполитические инициативы Республики Казахстан

Базовым принципом и ключевым направлением проводимой Президентом Туркменистана конструктивной внешней политики выступает развитие тесных и многосторонних связей с ближайшими соседями – государствами региона, в том числе с Республикой Казахстан.

Развитие Республики Казахстан в условиях провозглашенной Независимости выявило мощнейший миротворческий потенциал страны, которым до сих пор не обладало и не обладает ни одно государство мира.

Свою однозначно миролюбивую позицию Казахстан провозгласил устами Н.Назарбаева, впервые выступавшего в 1992 году на Генеральной Ассамблее ООН в качестве Главы независимого государства. Особое внимание в своем выступлении Президент Казахстана на жизненно важные вопросы экологии и охраны окружающей среды. По мнению докладчика, для Казахстана они воплощены, как минимум, в двух словах - Арал и Семипалатинск.

Как известно, Казахстан в одностороннем порядке добровольно отказался от ядерного арсенала, получив взамен гарантии со стороны постоянных членов Совета Безопасности. В декабре же 1993 года Казахстан ратифицировал Договор о нераспространении ядерного оружия в

качестве неядерного государства. Так же Президентом Н.Назарбаевым была выдвинута идея учредить на уровне ООН Международный день действий против ядерных испытаний. Глава государства предложил также разработать и принять ООН Декларацию безъядерного мира. В августе 2012 года на международной антиядерной конференции в Астане была выдвинута инициатива «АТОМ».

Активный интерес в ООН вызвала выдвинутая Президентом Казахстана идея создания Евразийского союза. Сегодня «евразийство» Н.Назарбаева продолжено в виде инициативы региональной интеграции — Таможенного союза Республики Казахстан, Российской Федерации и Республики Беларусь.

Начиная с 1999 года Президентом Республики Казахстан был выдвинут ряд новых инициатив и в частности: о продолжении деятельности «Шанхайской пятёрки» и, как следствие, создании ШОС; проекты Евразийского экономического сообщества и создания единой валюты в рамках ЕврАзЭС; идея Съезда лидеров мировых и традиционных религий; предложение создать Реестр мировых экологических проблем; инициативы о создании ЕЭП; предложение о необходимости расширения Совета Безопасности ООН и создании Совета региональных организаций при Генеральном секретаре ООН. Сегодня мировой общественностью широко обсуждаются успешные итоги председательства и инициативы Казахстана в ОБСЕ и ОИК.

Помимо этого международные инициативы Казахстана пополнились еще одним инновационным проектом - инициативой G-Global. На V Астанинском экономическом форуме Президент Казахстана Н.А.Назарбаев выдвинул пять принципов Мира G-Global: эволюция, а не революция; справедливость, равенство, консенсус; глобальная толерантность и доверие; глобальная транспарентность и открытость; конструктивная многополярность.

Нельзя не отметить такую инициативу Н.Назарбаева, как «Green Bridge» - Зеленый Мост, широко обсужденную в рамках форума «РИО-20», а также поддержанную мировым сообществом инициативу проведения в Астане всемирной выставки ЭКСПО.

И, наконец, в число миротворческих инициатив Казахстана можно отнести успешный раунд переговоров по ядерной программе Ирана, прошедший в г. Алматы, в котором приняли участие пять постоянных государств-членов ООН Россия, Китай, США, Франция, Великобритания, а также представители Исламской Республики Иран и стран ЕС.

Сегодня Республика Казахстан во главе с Касым-Жомарт Токаевым продолжает успешно вести миролюбивую внешнюю политику.

Сердар РАХИМОВ,
студент III курса факультета
Международных отношений Института
международных отношений МИД Туркменистана.

Сотрудничество с международными организациями

Как известно, 17 сентября текущего года в столице Таджикистана прошёл саммит глав государств ШОС - организации, которая в этом году отмечает 20-летие со дня своего создания. ШОС вносит весомый вклад в дело поддержания мира, стабильности и устойчивого экономического и социального развития, тем самым являясь авторитетной площадкой для обмена мнениями и принятия важных решений по обеспечению региональной безопасности.

Шанхайская Организация Сотрудничества была создана в 2001 году в Шанхае (КНР). В состав действующей на постоянной основе субрегиональной международной организации входят Казахстан, Китай, Кыргызстан, Россия, Тад-

водной инфраструктуры по выводу энергоносителей из Средней Азии в Китай, страны Южной Азии и Среднего Востока. Подтверждением успешности и жизнеспособности таких планов являются построенные в последние годы трубопроводы из Туркменистана в Китай, Иран и реализация проекта газопровода Туркменистан – Афганистан – Пакистан – Индия.

Транспортно-коммуникационная сфера также является приоритетным вектором сотрудничества со странами ШОС. Туркменистан заинтересован и в расширении торгового оборота со странами ШОС, диверсификации экспортно-импортных операций, привлечении опыта и технологий для модернизации своей инфраструктуры, разработке совместных проектов в сельском хозяйстве, развитии партнёрских связей по линии

ТУРКМЕНИСТАН-ШОС: АКТИВИЗАЦИЯ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ

жикистан, Узбекистан, Индия и Пакистан. Высшим органом ШОС является Совет глав государств, который ежегодно собирается на целевые заседания. В настоящее время Шанхайская Организация Сотрудничества является одной из ключевых структур в контексте международной политики в Азии.

Туркменистан не будучи членом ШОС, регулярно участвует в её работе в качестве почётного гостя. Президент Туркменистана Гурбангулы Бердымухамедов принимал участие в предшествующих саммитах ШОС, прошедших в разные годы в столицах Кыргызстана, Узбекистана, Китая и Таджикистана. Именно площадка ШОС стала одним из важных факторов

предпринимательских структур.

Важным направлением сотрудничества нашей страны с ШОС являются

вопросы урегулирования ситуации в Афганистане с использованием политико-дипломатических средств.

Выступая 17 сентября текущего года на Душанбинском саммите ШОС, Уважаемый Гурбангулы Бердымухамедов выразил уверенность в том, что налаживание многопланового, системного и целенаправленного сотрудничества между Туркменистаном и Шанхайской Организацией Сотрудничества способно дать новый мощный импульс для динамики развития.

Выступая на саммите в Душанбе, глава нашей страны, уделив особое внимание снижению негативных последствий коронавирусной инфекции нового типа, призвал участников форума вести активный диалог в рамках авторитетных структур, в том числе - Всемирной Организации Здравоохранения. Уважаемый Президент также озвучил позиции и инициативы туркменской стороны, к которым относятся создание специальной программы ВОЗ по изучению генома коронавируса, многостороннего механизма ВОЗ по борьбе с пневмонией, Методического центра ВОЗ по лечению и профилактике острых инфекций, Центральноазиатского регионального центра эпидемиологии, вирусологии и бактериологии.

Таким образом, участие Президента Туркменистана Гурбангулы Бердымухамедова в саммитах глав государств ШОС открывает важные страницы в истории дальнейшего расширения сотрудничества с этой организацией и становится очередным свидетельством растущей роли нашей страны в международных отношениях.

Поддержкой позиции Туркменистана по открытию Центра ООН по превентивной дипломатии, которая была единогласно поддержана всеми Центрально-азиатскими государствами, также являющимися членами организации.

Государства-члены этой Организации, а также страны-наблюдатели являются давними традиционными партнёрами и соседями Туркменистана.

Сферы сотрудничества нашей страны со странами ШОС весьма обширны. К ним относятся: энергетика, транспорт, коммуникации, торговля, культура. В энергетической сфере в настоящее время открываются серьёзные перспективы для создания комплексной трубопро-

Акмухаммед ДЖУМАКУЛИЕВ,
преподаватель ИМО
МИД Туркменистана.

PARLIAMENTARY DIPLOMACY AS AN EFFECTIVE INSTRUMENT

Parliamentary diplomacy — concerns the full range of international activities undertaken by parliamentarians in order to increase mutual understanding between countries, to assist each other in improving the control of governments and the representation of a people and to increase the democratic legitimacy of inter-governmental institutions. Parliamentary diplomacy is not only exclusively aimed at establishing the legal basis for international relations, but also seeks to strengthen ties and solidify interstate and interregional integration.

Parliamentary diplomacy is also an important tool in Turkmenistan's foreign policy. Both chambers of the Milli Genesh, the Halk Maslahaty and the Mejlis, engage in parliamentary diplomacy. The Turkmenistan's Foreign Policy Concept, which was approved by President Gurbanguly Berdimuhamedov on February 18, 2017, tasks the Parliament of Turkmenistan not only with legislative support of foreign policies and the fulfillment of international obligations but also with improving the effectiveness of parliamentary diplomacy. Parliamentary diplomacy is increasingly moving beyond protocol activities of exclusively in international committees.

The Milli Genesh of Turkmenistan is a full member of Inter-Parliamentary Union, Parliamentary Assembly of the Organization

for Security and Cooperation in Europe and actively participates in other big international Parliamentary Assemblies. The Milli Genesh pays special attention to the role of parliamentary diplomacy in development of relations between the countries and nations, strengthening of peace and fraternity and thinks that these relations are integral part of international dialog. According to the principles of multidimensional foreign policy, the Milli Genesh of Turkmenistan has established inter-parliamentary groups of friendship with parliaments of 43 states of the world on bilateral basis.

Latest history of Turkmenistan is made based on humanistic principles of the Main Law, which guarantees protection of human rights and freedoms, which declared human being as the main value of the state and society under wise leadership of President Gurbanguly Berdimuhamedov. Following slogan «The State for Human Being!», big achievements are made for the sake of happy and prosperous life of our nation.

Baynazar NEPESOV,
2nd year student of the
**Faculty of International
Relations of the Institute
of International Relations
of the Ministry of Foreign
Affairs of Turkmenistan.**

Žurnalistiň ussatlyk mekdebi

Nusgalyk söhbetdeşlik

Golaýda Türkmenistanyň Prezidenti Gurbanguly Berdimuhamedowyň Rus-siýa Federasiýasynyň TASS agentliginiň baş direktorynyň birinji orunbasary Mihail Gusman bilen duşuşygy boldy. Bu söhbetdeşlik Halkara gatnaşyklary institutunyň Halkara žurnalistikasy fakultetiniň talyplary bolan bize aýratyn täsir etdi.

Çünki belli žurnalist Mihail Gusmanyň bu söhbetdeşligi hormatly Prezidentimiziň ýurdumyza we dünýäde — halkara giňişliginde bolup geçýän wakalara berýän çuňňur paýhaslaryna beslendi. Şol bir wagtyň özünde seljerme bilen garanyňda, žurnalistiň bu interwýusy görnükli döwlet ýolbaşçylary bilen söhbetdeşligi nähili guramalydygy, nähili sowallary bermelidigi, söhbetdeşligiň gyzykly bolmagy üçin nähili žurnalistik tärleri ulanmalydygy babatda biz — ýaş žurnalistler üçin özboluşly ussatlyk mekdebidir.

Ynha, söhbetdeşlige žurnalistik seljerme bilen garanyňda onda, ozaly bilen žurnalistiň hormatly Prezidentimize beren 12 sowallarynyň 4-siniň halkara meselelerine degişlidigini hem-de olaryň häzirki döwrüň derwaýys meseleleri bilen baglydygyny bellemek bolar. Şol sowallaryň 7-si bolsa milli Liderimiziň durmuş ýoly we ýaşlara şahsy göreldesi bilen bagly. Olaryň arasynda döwletiň iň gymmatly baýlygy bolan adam saglygy, ýagny tutuş dünýäni gurşap alan pandemiýa bilen baglanyşykly mesele hem-de ýurdumyza ýaramazlygy üçin nähili çäreleriň görülyändigini baradaky sowalyň bolmagy biz — ýaş žurnalistler üçin nusgalyk mekdep boldy.

Hormatly Prezidentimiz öz jogaplarynda ýurdumyzyň syýasy, ykdysady we medeni ösüşlerini häsiýetlendirdi. Geljekki ýörelgeleriň esaslary hakynda durup geçende dünýädäki üýtgäp durýan ýagdaýlara, täze döreýän syýasy birleşmeleriň, guramalaryň hyzmatyna türkmen halkynyň paýhas çeşmesiniň nukdaýnazarlyny beýan etdi. Biz üçin bu jogaplaryň hemmesi örän gyzyklydy. Milli Liderimiziň döwlet ýolbaşçysy hökmünde geçen ýoluna, maşgala durmuşyna degişli sowallara beren jogaplary has-da täsir galdyrdy. Ynha, belli žurnalist Gusmanyň «Siziň kakaňyz bagtly adam, ol oglunyň şeýle belent derejä ýetenini gördi. Sizi uly adam bolup ýetişeniňizden soň hem, köp ýyllaryň dowamynda ol Siziň ýanyňyzda boldy, şahsyýet we meşhur ynsan bolup ýetişmegiňiz üçin köp hyzmatlary bitirdi. Türkmenistanyň Prezidenti hökmünde atalyk öwüt-ündewleriň, nesihatlaryň haýsy biri Siz üçin has möhüm we häzirki wagtda her gün ýardam berýär?» diýen sowalyna hormatly Prezidentimiziň kakasynyň geçen durmuş ýoly barada giňişleýin gürrüň bermegi ýurdumyza ata-ogul ýörelgeleriniň belentden sarpalanýandygynyň subutnamasy boldy.

Hormatly Prezidentimiziň kakasy Mälikguly Berdimuhamedowyň atalyk öwüt-ündewleri, nesihatlary biz — ýaşlara Watana wepaly, päk ýürekli, ilhalar ynsanlar bolup ýetişmegimiz üçin ýol-ýörelge mekdebidir ussat žurnalistiň bu ýörelgelere bagyşlanan söhbetdeşligi bolsa biz üçin nusgalyk ýoldur.

Bakyurdy GARAÝEW,
«Ýaş diplomatyň sesi».

World Cities Day

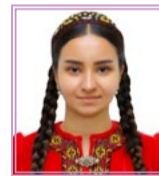
Every year on October 31, since 2014, it is celebrated World Cities Day, which was established by a resolution of the United Nations General Assembly in December 2013 in order to attract the attention of the wider international community to the problems of global urbanization, noting that equitable and need-appropriate access to basic urban services is one of the foundations of sustainable urbanization, and, consequently, socio-economic development in general.

Planned urbanization increases the ability of cities to generate employment and wealth, and promote diversity and social cohesion between different classes, cultures, ethnicities and religions.

According to the United Nations, currently more than half of the world's population lives in cities. Nowadays, about 55% people live in small and large cities, and by 2050's, the degree of urbanization is projected to reach almost 70%.

Now there are hundreds of million-plus cities in the world, 40% of the world's population live in them. Agglomerations are formed around them — clusters of settlements. The leaders among the agglomerations are Tokyo — Yokohama, the population of this agglomeration is more than 38 million people. The largest agglomeration in Europe is Moscow, its population is about 16.8 million people. Also on this day, charity events are held in some countries of the world.

Mahri HOJAYEVA,
The 2nd year student of the Faculty of International
Journalism of the Institute of International Relations
of the Ministry of Foreign Affairs of Turkmenistan.

24 октября — Всемирный день ООН

Международный день Организации Объединенных Наций, который ежегодно отмечается 24 октября, был провозглашен в октябре 1947 года резолюцией Генеральной Ассамблеи ООН и приурочен к годовщине вступления в силу в 1945 году Устава Организации Объединенных Наций.

В 1971 году Генеральная Ассамблея в своей резолюции, в которой подчеркивалось, что День Организации Объединенных Наций должен стать международным праздником, рекомендовала государствам-членам отмечать его как государственный праздник.

ООН — международная организация государств, созданная в целях поддержания и укрепления международного мира, безопасности, развития сотрудничества между странами. Почти каждое государство является членом этой влиятельной организации. Наш Независимый, постоянно Нейтральный Туркменистан тоже в числе стран-членов ООН. Туркменское государство вступило в ряды членов Организации 2 марта 1992 года — сразу после провозглашения Независимости. Целями Организации, закрепленными в Уставе, являются предотвращение и устранение угрозы миру и подавление актов агрессии, улаживание или разрешение мирными средствами международных споров, развитие дружественных отношений между нациями на основе уважения принципа равноправия и самоопределения народов. В настоящее время в ООН входит 193 государства, каждое из которых, в свою очередь,

является членом Генеральной Ассамблеи Организации. Главными органами ООН являются: Генеральная Ассамблея, Совет Безопасности, Экономический и социальный совет, Международный суд, Секретариат. Также Организация имеет ряд собственных учреждений — Всемирная Организация Здравоохранения, ЮНЕСКО, ЮНИСЕФ, Международный Валютный Фонд и многие другие.

День Организации Объединенных Наций входит в Неделю ООН, проводимую с 20 по 26 октября. Праздничные мероприятия Дня включают встречи, собрания, дискуссионные «круглые столы», выставки. Традиционно в День Организации Объединенных Наций Генеральный секретарь ООН обращается к мировому сообществу с посланием, а в зале Генеральной Ассамблеи проводится международный концерт. Иногда устраиваются специальные мероприятия, на которых члены Организации Объединенных Наций с помощью электронных средств коммуникации связываются с разными городами мира и проводят телемосты.

Аннаберди КАШАНОВ,
студент I курса Факультета
международной журналистики
Института
международных
отношений
Министерства
иностраннных дел
Туркменистана.

(akorda.kz)

Касым-Жомарт Токаев и Гурбангулы Бердымухамедов провели двусторонние переговоры в расширенном формате.

Касым-Жомарт Токаев, отмечая символичность сегодняшней встречи в год 30-летия независимости наших государств, от имени казахстанцев сердечно поздравил весь туркменский народ с этой юбилейной вехой. Кроме того, Глава государства напомнил, что торгово-экономическое сотрудничество служит стержнем казахско-туркменских многогранных связей. Также Касым-Жомарт Токаев выразил поддержку предложению своего коллеги о проведении в 2022 году Дней культуры Туркменистана в Казахстане. Глава государства, гарантируя полный успех выступлений мастеров туркменской культуры в нашей стране, назвал это событие важным элементом в сфере культурно-духовных отношений.

Глава государства отметил, что Казахстан готов увеличить поставки целого ряда продукции по 60-ти товарным позициям на общую сумму более 130 млн долларов в Туркменистан.

(e-cis.info)

Президент Туркменистана принял участие в запуске первого этапа кольцевой энергосистемы.

Президент Гурбангулы Бердымухамедов в субботу принял участие онлайн в церемонии ввода в строй новой высоковольтной линии электропередачи Ахал-Балкан. Новая ЛЭП позволит повысить надежность энергоснабжения внутренних потребителей и создать технические возможности для роста экспорта электроэнергии.

Нитка Ахал-Балкан протяженностью 421 километр – первый этап масштабного проекта по созданию в стране кольцевой сети, которая объединит энергосистемы всех регионов.

Второй этап этого проекта включает прокладку ЛЭП Балкан-Дашогуз. Заказчиком строительства является государственная корпорация «Туркменэнерго». Для реализации данного проекта концерн получил льготный кредит от Азиатского банка развития.

Страны G20 разработают национальные планы по борьбе с изменением климата

31 окт – РИА Новости. Страны G20 разработают национальные планы восстановления и повышения устойчивости, направленные на смягчение последствий изменения климата, говорится в заявлении лидеров G20, имеющемся в распоряжении РИА Новости.

«Мы разработаем национальные планы восстановления и повышения устойчивости, которые выделят, в соответствии с национальными условиями, амбициозную долю финансовых ресурсов на смягчение последствий изменения климата и адаптацию к ним и предотвращение ущерба климату и окружающей среде», - говорится в документе.

Страны при этом признали, что последствия изменения климата при 1,5°C гораздо ниже, чем при 2°C. Поэтому удержание повышения температуры в пределах 1,5°C потребует значимых и эффективных действий и обязательств со стороны всех государств, путем разработки четких национальных путей, которые согласуют долгосрочные амбиции с краткосрочными и среднесрочными целями, а также при международной поддержке.

«Мы по-прежнему привержены цели Парижского соглашения по удержанию роста глобальной средней температуры на уровне значительно ниже 2°C и продолжению усилий по ее ограничению до 1,5°C выше доиндустриального уровня, также в качестве средства, позволяющего достичь Повестки дня на 2030 год», - отмечается в итоговом коммюнике. В этой связи лидеры стран G20 также выразили надежду на успешное проведение COP26 в Глазго.

Gold futures stretch losses to a second straight session

The gold market has had a significant sell off following its failure to clear the psychologically and technically strong level of \$1,800 with the price also breaking out of the lower band of its bullish channel.

The dynamic for gold was now bearish, with the next support level between \$1,757 and \$1,731 per ounce, based on technical analysis.

Saudi Green Initiative Forum

Crown Prince Mohammed bin Salman has opened the «Saudi Green Initiative forum» on October 23, 2021. The forum was launched in Riyadh, along with the announcement of Saudi Arabia's new «green» objectives. In this forum, Saudi Arabia also announced the roadmap of Saudi Arabia for protecting environment and confronting climate change.

It is an annual forum, which will serve as a platform for the launch new environmental initiatives of the country. It will also monitor the impact of previously announced environmental initiatives.

Sahypany taýýarlanlar: Annaberdi KAŞAŇOW, Ajaýyp NOBATOWA, Halkara žurnalistikasy fakultetiniň I ýyl talyplary.

(sng.today)

Ашхабад заключил экспортно-торговых сделок на \$62 миллиона.

Государственная товарно-сырьевая биржа Туркменистана на прошлой неделе заключила с иностранными предпринимателями 43 договора на общую сумму 62 миллионов 433 тысяч американских долларов. Крупными партнёрами на торгах стали Россия, Афганистан, ОАЭ, Гонконг, Турция, Швейцария и другие страны.

Наряду с этим, Россия, Турция, Афганистан, Азербайджан, Армения, Украина, Киргизия импортировали на свой рынок термополированное стекло, гладкоокрашенные и жаккардовые махровые изделия, х/б пряжу.

Бизнесменам Объединённых Арабских Эмиратов и Казахстана продана хлопчатобумажная пряжа стоимостью 12 миллионов 48 тысяч в туркменской валюте.

На отечественный рынок бизнесмены завезли ковры ручной работы, хлопок-волокно, линт хлопковый и пластиковые поддоны суммой 179 миллионов 738 тысяч манат.

(e-cis.info)

Утверждена Национальная программа Туркменистана по Аралу на 2021 — 2025 годы.

В целях охраны окружающей среды в эпоху могущества и счастья, дальнейшего повышения эффективности работ, проводимых в контексте предотвращения изменения климата, улучшения социально-экономической и экологической ситуации в регионе нашей страны в зоне Аральского моря, минимизации негативного воздействия Арала, а также выполнения задач, вытекающих из Резолюции, принятой Генеральной Ассамблеей ООН «Сотрудничество между Организацией Объединённых Наций и Международным фондом спасения Арала», Президент Туркменистана подписал Постановление, утвердив Национальную программу Туркменистана по Аралу на 2021–2025 годы и план мероприятий по её реализации.

METBUGAT ATTAŞESI BOLASYŇYZ GELYÄRMI?

Ýakynda gazetimiziň redaksiýasyna Halkara žurnalistikasy fakultetiniň talyplaryndan hat gelip gowuşdy. Onda diplomatik ulgamynda bar bolan metbugat-attaşesi diýen hünäriň nähili aýratynlyklary öz içine alýandygy barada soraldy. Biz hem gazetimiziň şu sanýda habarçymyzyň bu ugurda taýýarlan makalasyňyň çap edýäris.

Türkmenistanyň Adatdan daşary we Doly ygtyýarly Ilçisi, halypa diplomat Amangeldi Rahmanowyň «Diplomatik gullugyň esaslary» atly kitabynda «Metbugat-attaşesi näme?» diýen soraga jogap tapmak bolýar. Kitapda bellenilişi ýaly, iri döwletleriň ilçihanalarynda metbugat-attaşesi ýa-da habar boýunça geňeşçi tarapyndan ýolbaşçylyk edilýän ýörite metbugat topary hereket edýär. Emma käbir ýurtlarda şol bir wagtyň özünde metbugat-attaşeniň işini goşmaça tabşyryk hökmünde tejribeli diplomatlaryň biriniň ýerine ýetirýän halatlary bar.

Daşary ýurtlaryň diplomatik wekilhanalarynda alnyp barylýan habar-düşündiriş, şol sanda metbugat-attaşeniň işi örän jogapkär-

çilikli we möhüm işleri biridir. Halypa diplomatyň belleýşi ýaly, metbugat-attaşe diňe bir taýýarlykly, tejribeli we hemmetaraplaýyn bilimli diplomat bolman, eýsem onuň ýiti aklyly hem bolmalydyr. Metbugat-attaşe öz sözüne gözegçilik etmegi başarmalydyr, onda öz ýurdunyň garaýşyny parahat we mertebe bilen beýan etmek ukyby bardyr.

Metbugat-attaşeniň aýdan zatlarynyň ählisi gazet sahypalarynda, halkara telegraf agentlikleriniň habar lentalarynda, telewideniýäniň we radionyň ýaýlymynda şöhlelendirilýär. Metbugat-attaşesi daşary ýurt dillerini bilýän halkaraçy hünärmenlerine ynanylan möhüm wezipeleriň biridir. Metbugat-attaşesi bolýan ýurtda metbugat-maslahatlaryny geçirmegi, diňleýjileriň öňünde leksiýalar bilen çykyş etmegi, degişli guramalar bilen hat alyşmagy amala aşyýar. Şeýle hem metbugat-attaşesi KHBS-niň işini şol ýurtda akkreditlenen daşary ýurt habarçylarynyň işini tertibe salýan yerli kanunlary hem öwrenýär.

Taýýarlan: Aýlar ATAÝKOWA, Halkara žurnalistikasy fakultetiniň II ýyl talyby.

Şygryýet

Tötänlik

Tötänlik ýok,
Bar bolsy ýaly Taňryň,
Adam döreb bar kalbynyň gümany.
Ykbal üçin mün sebäp bar wagty,
Heý,
Tötänden duşurarmy ynsany?!

Özünden arzuwy süýji köp zadyň,
Bagtyndan bihabar,
Arzuwda yören.
...Tötänlik ahwaldyr garaşlymadyk,
Bir ýerlerde saňa garaşyp duran.

Sähraň perzendi

Çykyp pikirleriň dar köçesinden,
Sähra gitdim,
Giňlik küýsöp kalbyma.
Aýtsaň,
Aýtmasaňam sähraň islegi,
Dogry düşünmekde özgäň halyna.

Neneň gowy,
Gürüňlere berilmän,
Saýlan ýoluň dowamyna berilseň.
Şäherde ýitiren möhüm zadyň,
Sähradan tapmagy endik edinseň.

Badyny saklaman,
Aýlanyp dursa,
Umyt bar,
Çarhlanar pelegiň päli.
...Göwnüme bolmasa,
Gowy adamlar,
Topragy sähradan alynýan ýaly.

Gurbansähet GURBANSÄHEDOW, Halkara žurnalistikasy fakultetiniň I ýyl talyby.

«Garaşsyzlyk, Bitaraplyk – ösüşiň goşa ganaty» atly bäsleşigiň laureatlarynyň makalalary

MILLI MEDENIÝETIMIZIŇ BELENT SARPASY

Türkmen halkynyň milli medeniýetiniň we sungatynyň Garaşsyzlyk ýyllarynda ýeten belent sepgitleri hakyn-da kalam agyz gürrüň.

Hormatly Prezidentimiziň baştutanlygynda ýurdumyza medeniýet edaralarynyň täze ulgamy kemala geldi, milli medeniýetimiziň ruhy binýady has-da baýlaşdy. Şoňa görä, ýurdumyzyň medeniýet ulgamynda gazanylan üstünlikleri has-da kämilleşdirmek maksady bilen, halkara derejesindäki festiwallar, sergiler, maslahatlar we beýleki medeni çäreler yzygiderli geçirilýär. Munda Türkmenistanyň daşary ýurtlarda, şeýle hem dostlukly döwletleriň ýurdumyza geçirýän Medeniýet günlerine möhüm orun degişlidir. Bu halkara medeni çäreler dünýä döwletleri bilen özara medeni hyzmatdaşlygymyzy pugtalandyrmaga, döwletimiziň Bitaraplyk hukuk ýagdaýyndan gelip çykýan dost-doganlyk ýörelgelerimizi ösdürmäge täze badalgalar berýär.

Türkmen halky milli öwüşginlere baý medeniýeti, belent sungat derejesine ýetirilen zergärçiligi, küzegärçiligi, halychylygy, atşynaslygy, täsin owazlara beslenen aýdym-sazlary, folklor bilen umumadamzat medeni-ruhy gymmatlyklaryna saldamly goşant goşdy. Ýeri gelende bellesek, Türkmenistanyň Medeniýet ministrliginiň garamagynda döwlet we jemagat kitaphanalarynyň 230-sy hereket edip, kitaphanalaryň kitap gaznasynda dürli neşir önümleriniň jemi 10 million 900 müňden gowragy bar. Milli taryhy gymmatlyklarymyzy ylmy taýdan öwrenmek we wagyz etmek maksady bilen häzirk wagtda 36 sany döwlet muzeýi bolup, bu muzeýleriň gaznasynda jemi 338 müňden gowrak muzeý gymmatlygy goralyp saklanýar. Şeýle hem milli teatr, kino, aýdym-saz, binagärlik sungatymyzy ösdürmek, teleradioaýlymlarymyzyň alyp barýan işini has-da kämilleşdirmek boýunça oňyn özgertmeler geçirilýär, ru-

hy gymmatlyklarymyz dünýä derejesinde ykrar edilýär. Mysal hökmünde, 2015-nji ýylda «Görogly» dessançylyk sungatynyň, 2017-nji ýylda «Küştdepdi» aýdym we tans dessurynyň, 2019-njy ýylda türkmen milli halychylyk sungatynyň ÝUNESKO-nyň Adamzadyň maddy däl medeni mirasynyň görnükli nusgalarynyň sanawyna girizilendigini aýdyp bileris. Nesip bolsa, bu görnükli sanawa dutar ýasamak senetçiligini, dutarda saz çalmak we bagşyçylyk sungatyny, ahalteke atlaryny seýislemek sungatyny we türkmen alabaýlary yetiştirmek sungatyny hem girizmek göz önünde tutulýar.

Gahryman Arkadagymyzyň medeniýet ulgamynda ýene-de bir durmuş geçiren möhüm özgertmeleriniň we taryhy täzeçilliginiň biri hem ýylyň-ýylyna geçirilýän medeniýet hepdeligidir. Medeniýet hepdeliginiň ýurdumyzyň dürli welaýatlarynda gezekli-gezeginde geçirilýändigine o diýen kän wagt bolmandygyna garamazdan, göýä asyrlar içre dowam edip gelýän dessur kimin, ol biziň durmuşymyza mäkäm orun aldy.

Owal-ahyrdan süňňüne şahandazlyk, ruhbelentlik, egsilmez zehin siňen hal-kymyz sungatyň, edebiyatyň, medeniýetiň sarpasyny belentde tutýar. Zybanyna çeper söze baýlyk, owazyna şirinlik, goluna ýetmiş iki dürli saz gurallaryna erk etmekde çalasyňlyk, beýik zehin berlen her bir ynsany hormatlamak, sylaglamak, onuň sungatyndan, zehin siňen dördijiliginden lezzet almak halkymyzyň iň bir asyly häsiýetleriniň we ýörelgeleriniň biri bolsa gerek. Hormatly Prezidentimiz hem bu asyly ýörelgeleri dabaralandyrmak hem-de medeniýet we sungat, dördijilik işgärleriniň, öz işine aýratyn söýgi hem dördijilik bilen çemeleşýän her bir raýatymyzyň sylagyny ýetirýär. Ýurdumyza her ýyl Türkmenistanyň Prezidentiniň «Türkmeniň Altyn asyry» atly bäsleşiginiň jemleri jemlenip, ýeňijiler hormatly Prezidentimiziň Şa serpaýy bilen sylaglanýar.

Milli medeniýetimizde we sungatymyza gazanylan üstünlikler barmak basyp sanardan kän. Her bir döwletiň ýüzüniň tuwagy, milli özboluşlylygy onuň medeniýetinde jemlenýär. Gahryman Arkadagymyzyň «Parahatçylyk sazy, dostluk, doganlyk sazy» atly kitabynda milli medeniýetimiz hakda şeýle belleýär: «Türkmen medeniýetiniň uzak döwürleriň, asyrlaryň we münýylyklaryň dowamynda kemala getiren we kämilleşdiren zatlaryna milletiň ruhy ösüşiň gymmatlyklary hökmünde garamak bolar». Halkymyzyň uzak asyrlaryň dowamynda sünnälöp, kemala getiren bedew atyny, halysyny, şaý-seplerini, edebi, medeni mirasyny, halk dördijiliginiň baý hazynasyny, ekerançylyk, maldarçylyk tejribesini, maşgala ýörelgelerini, nesil terbiyesini, öý-ojak, özara gatnaşyk kada-kanunlaryny, döp-dessurlaryny, yrym-ynançlaryny öz içine alýan durmuş medeniýeti Berkarar döwletimiziň bagtyýarlyk döwründe ýaşasymyzyň we ruhumyzyň daýanjy bolup, geljigimiziň ygtybarlylygyna, milletimiziň ynamyna güwä geçýän binýada öwürüldi.

Türkmen halkyna bagtyýar hem eşretli durmuşy peşgeş beren Watanymyzyň ähli ulgamlar boýunça ýeten belent sepgitlerini, ýokary üstünliklerini dünýä ýaýýan, şanly Garaşsyzlygymyzy berkitmek we Bitarap döwletimiziň halkara abraýyny belende galdyrmak boýunça bimöçber işleri durmuş geçirýän, türkmen medeniýetiniň we sungatynyň hak howandary Gahryman Arkadagymyzyň jany sag, ömri uzak bolsun! Il bähbitli, umumadamzat ähmiýetli beýik işleri rowaç alsyn!

Toýly MUHAMMETDURDYÝEW, Magtymguly adyndaky Türkmen döwlet uniwersitetiniň žurnalistika hünäriňiň III ýyl talyby, bäsleşigiň birinji baýragynyň laureaty.

Baş redaktor Tüçgeldi GUTLYÝEW.

Redaksiion geňeşiň agzalary: Begmyrat ATAÝEW, Merdan BERDINYÝAZOW, Mekanmyrat KENANOW, Rahym BÄŞIMOW, Baba SARYÝEW, Akmuhammet JUMAGULYÝEW, Tatýana DÖWLETOWA, Batyr KAIROW, Merjen GURBANAZAROWA, Bazar MESOW, Mergen MÄMMETJUMAÝEW, Miwe NABATOWA.

Baş redaktoryň orunbasary: Mähriban GANDYMOWA.
Jogapkär kätib: Bakýdurdy GARAÝEW.
Jogapkär kätibiň orunbasarlary: Aýlar ATAÝKOWA, Taňryberdi MYRATLYÝEW.
Bölüm müdiri: Mätgurban MÄTGURBANOW.
Edebi işgär: Gurbansähet GURBANSÄHEDOW.
Korrektorlar: Laçyn BERDIMYRADOWA, Sona HALYKOWA, Gurbanjema EGIRJÄÝEWA, Mähriban HUDAÝGULYÝEWA, Aziza HUDAÝNAZAROWA.

Gazet elektron görnüşinde HGI-niň internet saýtynda www.iirmfa.edu.tm salgysynda ýerleşdirilýär.

E-mail: diplomatyň.sesi@mail.ru